

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ АвіАЦІЙНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

Найменування центрального органу управління освітою, власника

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. директора

Алла АДАМЕНКО

« 02 »

09

2022р.

ОСНОВИ ЕКОЛОГІЇ

Назва навчальної дисципліни

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

підготовки фахового молодшого бакалавра

Назва освітньо-професійного ступеня

спеціальності 121 Інженерія програмного забезпечення

Шифр і назва спеціальності

2022 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Київським авіаційним фаховим коледжем

Повне найменування вищого навчального закладу

Розробники:

Підпис

А. Музалевська

викладач

другої категорії

Схвалено на засіданні циклової комісії

математичної та природничо-наукової підготовки

Назва циклової комісії

Протокол № 1, від «02» 09 2023р.

Голова циклової комісії

Підпис

Галина ЛАДЮКОВА

Прізвище та ініціали

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Основи екології» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра зі спеціальності «Інженерія програмного забезпечення».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є різноманітність і структура зв'язків між організмами, їхніми угрупованнями та середовищем існування.

Міждисциплінарні зв'язки: попереднє вивчення дисциплін «Біологія», «Хімія», «Фізика», а також пов'язується з подальшим вивченням дисциплін: «Безпека життєдіяльності».

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

1. Предмет, метод і завдання екології.
2. Розвиток продуктивних сил та антропогенний вплив на довкілля.
3. Господарський механізм управління природокористуванням.
4. Правове регулювання охорони природного середовища.
5. Економічні методи управління природокористуванням і охороною природного середовища.
6. Організація раціонального природокористування та охорони природного середовища.
7. Екологічне виховання населення.
8. Світовий досвід і міжнародне співробітництво у сфері охорони природного середовища.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Екологія» є формування екологічної культури студентів, навичок, фундаментальних екологічних знань, екологічного мислення і свідомості, що ґрунтуються на ставленні до природи як унікальної цінності.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Екологія» є формування світоглядних знань про основні тенденції взаємодії суспільства і природи на сучасному етапі, розкриття наукових основ природокористування, виховання почуття відповідальності за стан довкілля, свідомості щодо необхідності дотримання природоохоронного законодавства.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **знати:**

- основні екологічні терміни, поняття, фактори, закони;
- особливості будови біосфери;
- методи досліджень і оцінки екологічного стану компонентів біосфери;

- стан природних ресурсів та їх використання, основні форми й особливості антропогенного впливу на довкілля;
- закон України «Про охорону довкілля»;
- причини виникнення кризових екологічних явищ в основних регіонах України, шляхи поліпшення екологічної ситуації;
- особливості й значення міжнародних зусиль у вирішенні екологічних проблем націй, регіонів і світу.

вміти:

- застосовувати базові фундаментальні екологічні знання при формуванні особистого відношення до об'єктів природи й суспільства;
- виконувати нескладні екологічні узагальнення (розрахунки), робити висновки щодо конкретних екологічних ситуацій;
- користуватися матеріалами національних доповідей України про стан довкілля;
- вести природо-виховну роботу серед населення.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **54** години за навчальним планом.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет, метод і завдання екології

Екологія — комплексна наука, система знань про взаємодію природи і суспільства. Предмет, завдання та основні напрями досліджень в екології. Об'єкти дослідження в екології.

Основні етапи формування екології як науки. Еволюція ставлення людини до природи. Структура сучасної екології. Екологічна безпека життєдіяльності та заходи щодо її забезпечення. Перспективи розвитку екології.

Тема 2. Розвиток продуктивних сил та антропогенний вплив на довкілля

Природа як ресурс для людського існування. Обмеженість природних ресурсів. Історія виробничої діяльності людини:

- а) збирання та мисливство;
- б) землеробство і скотарство;
- в) промислове виробництво;
- г) інформаційне суспільство.

Наслідки природних та антропогенних екологічних катастроф. Антропогенний вплив і екологічне буття гідросфери, атмосфери, літосфери, біосфери. НТР, природа, людина — гармонія чи трагедія.

Тема 3. Господарський механізм управління природокористуванням

Ринкові відносини у сфері природокористування та охорони природи. Формування ринку екологічних послуг. Розвиток продуктивних сил, зростання антропогенного впливу на навколишнє середовище та його результати. Сучасний стан, фактори забруднення і проблеми охорони атмосфери. Водні ресурси планети і України. Запаси прісної води, їх розподіл по території України, економічна оцінка.

Екологічні проблеми Чорного і Азовського морів. Земельні ресурси України, ефективність їх використання. Біологічні ресурси України. Рослинний і тваринний світ і проблеми їх раціонального використання.

Тема 4. Правове регулювання охорони природного середовища

Міжнародні правові й організаційні питання охорони навколишнього середовища. Рівні правової охорони природного середовища.

Найважливіші об'єкти міжнародної правової охорони довкілля.

Міжнародні програми та проекти: конвенції та угоди. Міжнародні організаційні системи ООН з охорони довкілля та збереження якості навколишнього середовища. Правоохоронне законодавство України.

Екологічний кодекс України. Екологічна політика України. Концепція сталого розвитку України.

Тема 5. Економічні методи управління природокористуванням і охороною природного середовища

Лімітування та платежі за природокористування. Методи управління природоохоронного законодавства. Фінансування природоохоронних заходів. Відшкодування збитків. Планування природоохоронних заходів. Заохочення і покарання. Споживацьке ставлення суспільства до природи — шлях до її руйнації. Стійкий екологічно-безпечний розвиток — це добробут людини та благополуччя природи. Соціально-економічна оцінка використання природно-ресурсного потенціалу.

Класифікація основних напрямів і видів природокористування.

Тема 6. Організація раціонального природокористування та охорони природного середовища

Поняття збалансованого розвитку суспільства як дотримання рівноваги між процесами споживання та самовідновлення у природі. Характеристика екологічних проблем Землі. Проблеми погіршення стану навколишнього середовища внаслідок нераціонального споживання природних ресурсів:

- руйнування природних ландшафтів, порушення співвідношення між ними;
- вичерпання природних ресурсів;
- забруднення навколишнього середовища;
- шкідливий вплив порушеного довкілля на здоров'я людини.

Проблеми забезпечення якості навколишнього середовища. Планування раціонального природокористування. Стратегія вирішення екологічних проблем: утилізація, знешкодження відходів; комплексна переробка сировини, замкнутий цикл, розробка екологічно-безпечних технологій; регулювання споживання.

Тема 7. Екологічне виховання населення

Філософсько-екологічна методологія збереження життя на Землі. Формування нового екологічного мислення. Соціальна екологія та її проблеми. Проблеми взаємозв'язку суспільства й природи.

Основні проблеми соціально-економічного розвитку та їх екологічні наслідки. Шляхи вирішення екологічних проблем людства. Екологія людини — біологічні і соціальні аспекти. Етноекологічні проблеми. Роль та завдання екологічної освіти й виховання. Забезпечення безперервності цього процесу. Формування екологічної стици та моралі. Екологічна культура.

Тема 8. Світовий досвід і міжнародне співробітництво у сфері охорони природного середовища

Основні міжнародні та національні державні й громадські екологічні організації, рухи. Програма дій на XXI століття (матеріали Всесвітнього екологічного форуму в Ріо-де-Жанейро). Міжнародна діяльність у галузі збереження біосфери і цивілізації. Участь України в міжнародному співробітництві в галузі охорони навколишнього середовища.

3. Рекомендована література:

1. Акимова Т. А., Хаскин В. В. Экология: Учебник для вузов. — М.: Юнити, 1998. 456 с.
2. Бігон. Экология: организм, популяции, сообщества. — М.: Мир, 1989.
3. Білявський Г. О., Падун М. М., Фурдуй Р. С. Основи загальної екології. — К.: Либідь, 1995, 365 с.
4. Боков В. А., Лушик А. В. Основы экологической безопасности: Учебное пособие. — Симферополь: Сонат, 1998, 224 с.
5. Бровдій В. М., Гаца О. О. Екологічні проблеми України (проблеми ноогеніки). — К.: НПУ, 2000, 110 с.
6. Вернадський В. Биосфера. — М.: Мысль, 1967, 376 с.
7. Глухов В. В., Лисочкина Т. В., Некрасова Т. В. Основы экономической экологии. — С.-Петербург: Специальная литература, 1995, 370 с.
8. Голубець М. А. Від біосфери до соціосфери. — Львів: Поллі, 1997, 251 с.
9. Данилов-Данильян В. И., Лосев К. С. Экологический вызов и устойчивое развитие: Уч. пособие. — М.: Прогресс-Традиция, 2000, 414 с.
10. Дідух Я. П. Популяційна екологія. — К.: Фітосоціоцентр, 1998, 191 с.
11. Злобін Ю. А. ЕКОЛОГІЯ. Підручник. — К.: Лібра, 1998, 248 с.
12. Корсак К. В., Плахотнік О. В. ЕКОЛОГІЯ. — К., 2000, 237 с.
13. Кучерявий В. О. Екологія. — Львів: Світ, 2000, 493 с.
14. Малишко М. І. Основи екологічного права України. — К.: 1999, 150 с.
15. Микитюк О. М., Злотін О. З., Бровдій В. М. та ін. Екологія людини. — Харків: Ранок, 1998, 206 с.
16. Мороз С. А. Історія біосфери Землі. Кн. 1 — К.: Заповіт, 1996, 439 с.
17. Мороз С. А. Історія біосфери Землі. Кн. 2 — К.: Заповіт, 1996, 421 с.
18. Одум Ю. Экология, в 2-х т. — М.: Мир, 1986.
19. Петров К. М. Общая экология. Учебник. — С.-Петербург: Химия, 1998, 352 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: диференційований залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання: комплексний державний екзамен.